

НОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ

Висока культура усного і писемного мовлення – невід’ємна риса всебічно розвиненої, освіченої особистості. **Оволодіння писемним мовленням, яке розпочинається з першого класу, ґрунтується на усному мовленні дітей, оскільки грамотне письмо полягає в умінні учня трансформувати звукові сприйняття в графічні образи.**

Процес письма в нормі здійснюється на основі достатнього рівня сформованості певних мовних і немовних функцій:

- слухової диференціації звуків;
- правильної їх вимови;
- мовного аналізу і синтезу;
- сформованості лексико-граматичної сторони мовлення;
- зорового аналізу і синтезу;
- просторових уявлень.

Несформованість будь-якої з вказаних функцій може викликати порушення процесу опанування письмом - дисграфію. Дисграфія – це порушення сприймання акустичного, моторного, оптичного образу. *Наслідком дисграфії на письмі може бути:*

- перестановка літер;
- заміна та змішування букв, що позначають звуки, схожі за звучанням або артикуляцією;
- дописування зайвих, попуск елементів літер, непослідовне їх написання;
- дзеркальність зображення букв, а також випадання складів чи роздільне написання частин слова;
- неправильне узгодження частин мови.

Щоб позбутися таких дефектів письма доцільно з перших занять привертати увагу учнів до роботи артикуляційного апарату, привчати дітей оцінювати мускульні відчуття при вимові звуків, слів. Важливим моментом корекційної роботи є **формування вміння попарно зіставляти звуки (букви) і визначати їх відмінності в артикуляції, слуховому сприйманні, тактильному відчутті, графічному зображенні.**

ПОМИЛКИ НА РІВНІ БУКВИ, СКЛАДУ:

- заміни і змішування букв, що позначають такі звуки:

свистячі – шиплячі

дзвінкі – глухі

тверді – м'які

голосні

- не розрізнення на письмі схожих за написанням букв:

б-в, н-п, м-л, ш-т

- за схожістю у просторі:

и-у, п-т

- недописування окремих елементів букв, приписування зайвих;
- дзеркальне написання букв, не впізнавання букви, коли вона перевернута;
- висота букв не відповідає робочому рядку;
- труднощі при переведенні звука у букву та навпаки;
- змішування письмових і друкованих букв.

ПОМИЛКИ НА РІВНІ СЛОВА:

- пропуски букв, що позначають голосні звуки;
- пропуски звуків, що позначають приголосні звуки;
- пропуски складів;
- перестановки та зайві букви;
- правопис слів з ненаголошеними голосними, підбір перевірного слова;
- підбір спільнокореневих слів;

ПОМИЛКИ НА РІВНІ РЕЧЕННЯ:

- виділення речень;
- смислові заміни слів;
- написання слів разом;
- роздільне написання слів;
- труднощі при будованні речень;

- написання прийменників і префіксів зі словами.

Новітні підходи до розвитку писемного мовлення учнів під час опрацювання диференціації звуків

(за К.Г. Дяченко)

I. Артикуляційна база.

Мета: відпрацювати чітку артикуляцію звуків;

активізувати мовноруховий аналізатор;

привчити дітей не тільки слухати, але й чути варіанти фонем, усвідомлювати як відбувається артикуляція кожного звука.

II. Розвиток стійкої уваги.

Мета: зосереджувати увагу та зберігати концентрацію уваги на рядках букв;

розвивати короткочасну (довготривалу) пам'ять;

розширювати кут зору під час читання.

III. Реалізація графомоторних програм.

Мета: знаходити відповідну клітинку, рядок у зошиті;

визначати верх і низ аркуша паперу;

власноруч проводити вертикальні і горизонтальні лінії;

правильно розміщувати на аркуші паперу прописну букву (друковану букву, малюнок, візерунок).

IV. Розвиток фонематичного сприймання.

Мета: визначати місце звука в слові;

визначати спільний звук у словах;

порівнювати слова (пояснювати яким звуком вони відрізняються один від одного);

замінити або виключити один звук у слові так, щоб утворилося нове слово;

відбирати малюнки, в назвах яких є запропонований звук;

визначати, який звук у словах повторюється;

визначати послідовність та кількість звуків у словах;

порівнювати слова за їх звуковим складом.

V. Творчі завдання по роботі з реченням, текстом.